

BELÜGYI TUDOMÁNYOS TANÁCS

Az X, Y és Z generáció jellemzőinek, tanulási stílusainak, stratégiáinak, információs műveltségének vizsgálata, adekvát tanulási környezet, generáció-specifikus oktatásmódszertan implementálása, különös tekintettel a rendészeti oktatási rendszerre (2018-2020)

Kutatási összefoglaló

I. Bevezetés

A Belügyi Tudományos Tanács a 2018. évben kezdte meg a *Generáció-specifikus oktatásmódszertan kialakítási és bevezetési lehetőségeinek a feltárása – A Z-, alfa generáció pszichés jellemzőinek és igényeinek – mint folyamatos visszajelzési igény, a jutalom motiváló ereje, a felnőtté válás fokozott támogatása stb. - beépítése a rendészeti képzési és továbbképzési rendszerbe* című kutatását. A 2020. év elejétől a [BTT Generáció-specifikus oktatás-módszertani Munkacsoport](#) (a továbbiakban: Munkacsoport) keretein belül folyik a szakmai munka *Az X, Y és Z generáció jellemzőinek, tanulási stílusainak, stratégiáinak, információs műveltségének vizsgálata, adekvát tanulási környezet, generáció-specifikus oktatásmódszertan implementálása, különös tekintettel a rendészeti oktatási rendszerre (2018-2020)* címmel.

A kutatás elvégzésének indokoltságát két dimenzió mentén tudjuk meghatározni:

1. Napjaink információs társadalmában az infokommunikációs technológia és eszközök terjedése számos pedagógiai problémát generál: a tanítási és tanulási folyamatok résztvevőinek szerepe megváltozott, az elsajátítandó tartalom folyamatosan átstrukturálódik, újabb és újabb digitális információs és tanulási források, módszerek jelennek meg, valamint jelentős a generációk közötti kognitív, mentális és értékrendbeli különbség. Mindezek új és fejlesztést igénylő digitális kompetenciákat, személyes-, társas-, információs- és egyéb műveltséget, tudás és készség változását, állandó fejlesztését teszik szükségessé a rendészeti oktatási rendszerben is.
2. Jogi környezet, szabályozók
 - *a köznevelési, a szakképzési, a felsőoktatási és a felnőttképzési rendszer digitális átalakításáról és Magyarország Digitális Oktatási Stratégiájáról* szóló [1536/2016. \(X. 13.\)](#)

- [Korm. határozat](#), amely a digitális oktatás feltételeinek minél szélesebb körű megteremtését, és ehhez kapcsolódóan a digitális kompetencia szintjének szükségszerű fejlesztését írja elő;
- a *Digitális Jólét Program* keretében meghatározott [Digitáliskompetencia-keretrendszer \(DigKomp\)](#) fejlesztéséről és bevezetésének lépéseiről szóló [1341/2019. \(VI. 11.\) Korm. határozat](#), amely – az egész életen át tartó tanuláshoz és az információs társadalomban való boldoguláshoz szükséges – ágazati kompetencia kereteket, területeket, elemeket és szinteket határoz meg. E keretrendszer előírásai vonatkoznak a belügyi oktatási és képzési rendszerre, valamint a felnőttképzésben résztvevőkre is;
- a *belügyi tudományos kutatói és tudományos szervezői munkáról* szóló [6/2006. \(BK. 4.\) BM utasítás](#)ban foglaltak.

II. Kutatási célok, célcsoport, módszer

A **kutatás célja** a rendészeti képzési, továbbképzési rendszerben tanulóknak adekvát, elektronikus tanulási környezet ajánlása, a tanárok, oktatók és képzők számára korszerű, generáció-specifikus oktatásmódszertan kidolgozása és bevezetése.

A **kutatás témakörei** az X, Y Z generációk¹ információs írástudása és digitális műveltsége, a Z generáció tanulási szokásai és stratégiái, a tanári digitális kompetencia és digitális pedagógia, valamint optimális e-tanulási környezet.

A **kutatás célcsoportja** három oktatási szintet, ill. intézménytípust prezentált: köznevelés, felsőoktatás és a felnőttképzés. A vizsgálat célpopulációja a rendvédelmi oktatási intézmények tanárai, oktatói, képzési szakemberei és vezetői, valamint tanulói voltak. A mintát a következő intézmények adták:

- **Köznevelési intézményként** a belügyi rendészeti, vízügyi ismereteket oktató középiskolák, rendészeti szakgimnáziumok (később: rendvédelmi technikumok), név szerint: Adyligeti Rendészeti Szakgimnázium, Körmenyi Rendészeti Szakgimnázium, Miskolci Rendészeti Szakgimnázium, Szegedi Rendészeti Szakgimnázium, Széchenyi István Gimnázium – Pécs (belügyi rendészeti ismeretek (a továbbiakban: BRI) oktató középiskola), Váci Szakképzési Centrum (BRI-t oktató középiskola), Nyíregyházi SZC Vásárhelyi Pál Építőipari és Környezetvédelmi-Vízügyi Szakgimnáziuma.
- **A felsőoktatás részéről** a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Víz tudományi Kar, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Terrorelhárítási Tanszék, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet vett részt a kutatásban.

¹ Csenedes/veterán generáció (1925–1942); Próféták/Idealisták – **Baby-boomerek** (1943–1960); Nomádok/Reaktívak/Digitális bevándorlók – **X generáció** (1961–1981); Hősök/Civilek/A digitális bennszülöttek első generációja – **Y generáció** (1982–1995); Művészek/Alkalmazkodók/Netgeneráció/Digitális bennszülöttek – **Z generáció** (1996–2010); Új csenedes/**Alfa generáció** (2010–) Forrás: <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles/generacioelmeletek>

- **A belügi továbbképzést végző szervezetek** részéről a Belügyminisztérium Rendészeti Vezetőkiválasztási, Vezetőképzési és Továbbképzési Főosztály, a Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási, Továbbképzési és Rehabilitációs Központja, a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ, a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ és az Országos Vízügyi Főigazgatóság képviseltette magát a kutatásban.

A kutatás fő módszere – a nagy mintán történő gyors és egyszerű lekérdezést lehetővé tevő – kérdőíves vizsgálat, valamint – a mélyebb tartalmakra fókuszáló – vezetői interjú volt.

A kutatás két szakaszban valósult meg:

1. szakasz: A net-generációk tanulási jellemzőinek és az oktatók digitális kompetencia mutatóinak kvalitatív vizsgálata (2019)

A 2019. évben készült felmérés 6 hipotézis alapján, 691 fős tanulói mintán tárta fel az infokommunikációs eszközök elterjedése miatt elvárható, önálló információfeldolgozás, önszabályozó tanulás fontosságának megítélését. 111 fő oktató esetében a digitális tananyagok, e-tananyagok használatáról és hasznosságáról alkotott vélemények, valamint a digitális átállás iránti elköteleződés kerültek felmérésre.

2. szakasz: Az online, digitális távoktatásra történő átállás gyakorlatának vizsgálata (2020) A 2020. évben a COVID-19 vírus terjedése és az iskolalátogatás korlátozása az oktatási folyamatokat a virtuális térbe kényszerítette. Ezért új kutatási tervet készítettünk, új felmérést végeztünk, mivel a távoktatási rendszerben megváltozó tanulói és tanári, oktatói szerep, valamint a digitális tananyagok funkcionalitása központi kérdése a kidolgozandó módszertannak. A kiegészítő vizsgálatban 3 új hipotézist fogalmaztunk meg. A felmérés mintája 1555 fő tanuló és 301 fő oktató, tanár, a vizsgált intézmények száma 15 intézmény volt. A kiegészítő kutatás miatt a vizsgálatosorozat az eredeti tervtől eltérően nem a 2020. évben, hanem csúszással, a 2021. évben fejeződött be.

III. A kutatás főbb eredményei, megállapításai

- A rendvédelmi képzésben részt vevő diákok zömét képező Z generáció infokommunikációs műveltsége, értékorientációja, életmódja, karaktere különbözik az őket oktató Y és X generáció elveitől, viselkedésétől. A különbségek a digitális kompetencia minden területén megjelennek, főként a kreatív készségekben.
- Az X generáció esetében a probléma nem csupán az egyes infokommunikációs technológia metodikai ismereteinek és bizonyos infokommunikációs készségek hiánya, hanem a generációk karakterének megértése is. Az, hogy manapság nehezebb a Z generációs tanulók figyelmének felkeltése és fenntartása, inkább az Y generáció szerint jellemző sajátossága a tanulóknak.
- A Z generáció esetében az érzelmi intelligencia, az elkötelezettség, a hivatástudat, illetve az összes generáció vonatkozásában az empátiás készségek fejlesztéséhez is új módszertani megoldások szükségesek.
- A 2019-es adatok szerint az e-tananyagok alkalmazása a felnőtt- és felsőoktatásban is messze elmarad a prezentációk használatától, vagyis a szemléltetett előadás dominál. Az audiovizuális szemléltetés, a számítógéppel segített tanulás feltételei általában adottak.

Nincs különbség a generációk között sem az e-learning tanítási tapasztalatok, sem pedig az elektronikus tananyagok készítése kapcsán.

- A 2020-as felmérés szerint az IKT módszerekkel kapcsolatos gyakorlat változóban van, fontosságuk megítélése jelentősen pozitív irányt vett. Az e-tanulási környezetet az infrastruktúra és a digitális tananyagok is determinálják.
- Az infrastruktúra megléte egymagában nem oldja meg az oktatás problémáit, de katalizátorként hozzájárul a szükséges módszertani változtatások megtételéhez.
- A tanárok tudása, szerepvállalása vagy ellenállása határozza meg az eredményes oktatás-módszertani újítások elterjedését.
- Az oktatók többsége nyitott az újonnan megjelenő online oktatási formák, kooperatív módszerek, digitális taneszközök és értékelés irányába. Hiányát érzik a gyakorlatias továbbképzésnek, szükséges az infokommunikációs technológia és eszközök távoktatási célú alkalmazásának, eredményességének megismerése.
- A digitális tartalmak létrehozatala tekintetében mindegyik generáció fejlesztése szükséges. Az X generáció fele átlag alatti szintet ért el ezen a területen, és szignifikánsan eltér az Y és a Z generációtól. A digitális kompetencia problémamegoldási készségében az X generáció jelentősen lemarad.
- Átlagosan 93%-os az IKT eszközök és módszerek ismertsége, de az ismertség nem jelent eredményes alkalmazást. Az összes új pedagógiai módszer fontos legalább az oktatók fele szerint. A teljes minta véleménye alapján a megbeszélés, a vita a leghatékonyabbnak tartott pedagógiai eljárás. A Baby-boomer generáció a prezentáció készíttetését tartja a leghatékonyabbnak. Az Y generáció tagjai ellenben szignifikánsan alacsonyabb arányban gondolják ugyanezt. A kiselőadások tartását szintén kevésbé hatékonynak tartják az Y generációs oktatók.
- Az egyéni ellenőrzés, a folyamatos visszacsatolás fontossága és lehetősége az elektronikus tanulási környezet meghatározó komponense, amely motivációs és fejlesztési célokat is szolgál, de ezek teszt jellegűek. A virtuális térben a kiselőadás, a feleltetés, amely szóbeli teljesítményt igényel és fejlesztendő kommunikációs kompetencia, meglehetősen leértékelődött.
- A digitális és kommunikációs kompetenciákkal azonos fontossággal szerepelnek a tanulás kompetenciái is. Részben az infokommunikációs eszközök elterjedésével általánossá váló, motivált önálló információkeresés és feldolgozás, az önszabályozó tanulás képességének hiánya miatt a segítség lehetőségeinek feltárása sajátos tanári feladat, egyben generációs probléma.
- Az oktatók markáns véleménnyel rendelkeznek arról, hogy milyen (digitális) módszertani segítségre lenne szükségük a hatékonyabb oktatáshoz. A diákok is hasonlóan látják, hogy elsősorban milyen területekre érdemes koncentrálni. A diszciplináris tudást a diákok és az oktatók egyaránt magasra értékelik. Mindkét célcsoport esetében a motiváció szerepel első helyen. Legnagyobb eltérés az önszabályozó tanulásról alkotott véleményben van.
- Az oktatók és diákok véleménye szignifikánsan eltér a szövegértéssel, a figyelmi készenléttel és az önfegyelemmel kapcsolatban. Az oktatók ötöde gondolja úgy, hogy a diákoknak szüksége lenne szövegértés-készségük fejlesztésére, míg a diákok körében ez az

arány csak 10%. A diákok sokkal inkább fontosnak tartják az önfegyelem fejlesztését és a figyelmi készenlét erősítését. Ez az eredmény az oktatási folyamat során döntően generációs pszichológiai eltérések és pedagógiai szemlélettel összefüggő problémákból adódik, melyek azonban jelentősen nehezíteni tudják a konstruktív és kooperatív kapcsolatot tanár és diák között.

Összességében az eredmények igazolták, hogy a rendészeti oktatásban és képzésben indokolt generáció-specifikus oktatásmódszertan kidolgozása és alkalmazása, a korszerű oktatástechnológia megismertetése, valamint a digitális kompetencia fejlesztése.